

Rad patronažne službe Doma zdravlja Zagreb Centar

Nemjerljiva je važnost kontinuirane zdravstvene skrbi korisnika zdravstvene zaštite, jer niti jedan suvremeni aparat ne može zamijeniti spoznaju koja se dobiva o svakom pojedincu njegovim stalnim kontinuiranim, dugogodišnjim praćenjem. Medicinske sestre odgovorne su za globalni napredak zdravstvene njege i time oblikuju zdravstvenu politiku koristeći svoju stručnost, brojnost i zajednički rad. U Domu zdravlja Zagreb Centar u zadnje tri godine intenzivno se radi na osnaživanju korisnika zdravstvene zaštite i njihovih obitelji kroz različite programe i istraživanja. Njihov je cilj omogućiti integriranu zdravstvenu zaštitu, moderirati kordinaciju zdravstvenog osoblja i poboljšati kordinaciju, integraciju i komunikaciju primarne i sekundarne zdravstvene zaštite. S ciljem unapređenja filozofije odgojnog roditeljstva, patronažne sestre Doma zdravlja vode grupe za potporu dojenju, sudjeluju u projektu uspostavljanja modela rane intervencije kod djece koji je u zadnje dvije godine pokazao uspjeh ne samo kod neurorizične djece, nego i kao značajna podrška pravilnom razvojnom nizu dojenčeta i prirodnom načinu prehrane. U suradnji s lokalnom zajednicom organiziraju se Pričaonice o zdravlju koje omogućuju obiteljima razmjenu zajedničkih iskustava, unapređenje roditeljskih vještina te komunikacije s djetetom, čime se postiže veće samopouzdanje i smanjuje osjećaj neuspjeha. Također se sustavno planira i edukacija patronažnih sestara za rad s obitelji djece s

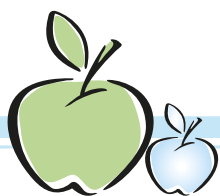
povećanim potrebama, a sve više se intenzivira i suradnja s dječjim vrtićima koja ima za cilj ulaganje u zdravlje u što ranijoj dobi.

Osnivanjem grupa za potporu dojenju Dom zdravlja Zagreb Centar sudjeluje u UNICEF-ovom programu „10 koraka prema uspješnom dojenju“. Inicijator i osnivač grupa za potporu dojenju patronažna je sestra koja ima sva potrebna znanja o dojenju i majčinom mlijeku te upućuje majke i trudnice u rad grupa. Nakon određenog vremena majka s dobrim i pozitivnim iskustvom u dojenju postaje voditeljica grupe. Majke se sastaju jedanput mjesečno ili po dogovoru, najčešće u prostoru zdravstvene stanice ili društvenim prostorijama, gdje pružaju emocionalnu podršku jedna drugoj, razgovaraju o problemima u vezi dojenja, razmjenjuju iskustva, savjete te razgovaraju o drugim problemima vezanim uz prehranu i dojenje. Takva je podrška često presudna za uspješno održavanje dojenja koje donosi zdravlje, zadovoljstvo i višestruku korist bebama i majkama. U grupi za potporu dojenju patronažna sestra i majke s iskustvom u dojenju pomažu drugim majkama koje doje i na taj način mogu dobiti praktične savjete, imati emocionalnu potporu i lakše razviti povjerenje u vlastitu sposobnost dojenja. Najčešće teme na zajedničkim druženjima su općenito o dojenju, pravilno postavljanje djeteta na dojk, održavanje stvaranja mlijeka, usklađivanje dojenja i rada izvan kuće, pohrana mlijeka, pravilna upotreba pomagala za podršku dojenju

i pohrane mlijeka, uvođenje dohrane, prehrana dojilje, dojenje i menstruacija, uzimanje lijekova, štetne navike, dojenje nakon carskog reza, prijevremeno rođenog djeteta, blizanaca, starijeg djeteta i djeteta s razvojnim poteškoćama, novorođenčeta sa žuticom, nemir dojenčeta pri dojenju, podrška očeva i obitelji dojenju. Na području Doma zdravlja Zagreb Centar mlade roditelje u Grupe za potporu dojenju okupljaju Buhtlice na lokaciji Trnsko, Cicibela i Cicaroshi na lokaciji Siget, Mljac mljac i Travno na lokaciji Dugave, Cvjetići Zapruda u Zaprudu, Botinečke mimoze u Botincu, Srčeka u Remetincu, Otočići u Rapskoj, Mame srijedom na Krugama, Savica na Savici, Cec u Gračanima, Kišobrančić u Šestinama, Vrbik na Vrbiku i Medeki u Vrbanićevoj.

U sklopu projekta Uspostavljanje modela rane intervencije kod djece, tijekom prošle dvije godine, u Domu zdravlja Zagreb Centar na lokaciji patronaže Gračani organizirane su radionice provođenja ispravnog postupanja s djetetom Baby handlig. Sve su to postupci koji će omogućiti ne samo pravilno rukovanje djetetom, već i biti osnova za poticanje fiziološkog razvoja djeteta. Praksa je pokazala iznimnu zainteresiranost i dobru suradnju kako u doba mlade, tako i u doba starije dojenačke dobi. Također se provode i individualne kućne posjete koje su intenzivnije kod djece koja pokazuju znakove neurorizika. Grupni i individualan rad sa svakim djetetom i njegovim roditeljima uključivao je poticanje aktivnosti pravilnog rasta i razvoja djeteta kroz edukaciju, demonstraciju ispravnog postupanja s djetetom i demonstraciju masaže i vježbi protiv grčeva te poticanje razvoja motorike djeteta. Evaluacijom rada Savjetovališta potvrđene su početne hipoteze poticanja optimalnog senzomotornog razvoja zdravog djeteta, otklanjanjem štetnih postupaka, optimalizacijom komunikacije majka - dijete i samim osnaživanjem roditeljstva. Praćenjem učinka provođenja postupaka ispravnog postupanja s djetetom kroz grupni i individualni rad primijećeno je da su postupci utjecali na pravilniji ritam sna i hranjenja, prevenciju manjih odstupanja u mišićnom tonusu, značajnu podršku vježbama iz neurorazvojnog programa fizikalne terapije, djeluju udobno i umirujuće kod „nervoznih“ epizoda, udobno i umirujuće za djecu s kolikama, daju podršku prethodnim pozitivnim iskustavima, učenju novoga i

poticanje, podršku roditeljima sportašima, kod sporijeg napredovanje na težini te, kroz učestalija druženja, međusobno poticanje što dužeg načina prirodne prehrane. Sve navedene intervencije patronažne sestre osiguravaju pravilan rast i razvoj dječjeg organizma što je od vitalne važnosti za podizanje razine zdravlja cjelokupne populacije. Sudjelovanje u Uspostavi modela rane intervencije proširilo se organiziranjem mini radionica za sve patronažne sestre Doma zdravlja, radionica za učenike srednjih škola, studente Zdravstvenog veleučilišta i studija sestinstva pri Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Zajedničko djelovanje patronažnih sestara Doma zdravlja Zagreb Centar i zdravstvenih voditelja u Dječjim vrtićima potvrđuje naglašavanu činjenicu da je sve preventivne aktivnosti poželjno provoditi od najranije

dobi te je stoga suradnja sa stručnim timom dječjeg vrtića vrlo značajna. Plan i program rada patronažne djelatnosti potkrepljuje potrebe za intenziviranjem određenih preventivnih aktivnosti koje uključuju vrtićku dob djeteta, a odnose se na prevenciju debljine, pravilnu prehranu, prevenciju nezgoda, otkrivanje zanemarenog ili zlostavljanog djeteta, poboljšanje procijepljenosti, prevenciju respiratornih infekcija, prevenciju karijesa, podršku skrbi o kronično bolesnom djetetu i pružanje potpore majkama koje doje. Predškolsko razdoblje vrijeme je intenzivnog rasta i razvoja djeteta te je stoga pravilna prehrana u tom razdoblju vrlo važna. Ona direktno utječe na rast, kognitivni i fizički razvoj, i ispunjenje genetskog potencijala pojedinca. Svakako je jedna od glavnih karika u sprečavanju razvoja debljine na koju današnjica gleda kao bolest. Praćena

je poremećajima fizioloških funkcija i time povećava rizik za nastanak cijelog niza drugih bolesti. Patronažne sestre od prvog dana dolaska majke i djeteta iz rodilišta promiču pravilnu prehranu, od samog dojenja pa preko edukacije roditelja o pravilnoj prehrani tijekom dojenačkog razdoblja. Primjena novih prehrambenih standarda za planiranje prehrane djece u dječjem vrtiću nastavak je poticanja pravilne prehrane od prvog dana života djeteta u kojem patronažna sestra ima jednu od ključnih uloga. Njena suradnja sa zdravstvenim voditeljem u vrtiću nastavak je kontinuiteta suradnje s roditeljima koja se primarno temelji na povjerenju stečenom temeljem pozitivnih iskustava. Dokazano je da samo prisustvo zdravstvenog djelatnika kojega su roditelji već identificirali kao osobu od povjerenja, doprinosi postavljanju određenog problema na razinu ozbiljnosti, daje osjećaj brige zajednice za zdravlje djece i problemu se pristupa iz pedagoškog, zdravstvenog i socijalnog aspekta. S obzirom da se radi o poticanju pravilnog rasta i razvoja djeteta, navedena suradnja je od velike važnosti.

Iako već godinama postoji pisani trag o nesrećama u različitim razvojnim fazama djeteta, on se i dalje najčešće svodi samo na podjelu istih. Vrlo se rijetko ili nikada djelatnicima i roditeljima ne prezentira ozbiljnost ovoga problema i vrlo visoki rizik za zdravlje djeteta. U današnje vrijeme sve više je popularna praksa neodmaranja djeteta tijekom popodneva. Upravo je to jedan od najčešćih razloga ozljede djeteta u kasnim popodnevima i večernjim satima. Organiziranje radionica s djelatnicima i roditeljima prilika je da patronažna sestra naglasi zdravstveni aspekt sigurnosti djeteta. S obzirom da patronažna sestra skrbi o djetetu još od prvih dana njegovog rođenja, dobro upoznaje svaku obitelj. Zbog te činjenice ona je u prednosti u odnosu na sve ostale koji skrbe na bilo koji način o djetetu pa stoga može pravovremeno reagirati uoči li bilo kakav znak zanemarivanja ili zlostavljanja djeteta. Praksa je pokazala da je zajedničkim djelovanjem patronažne sestre, socijalne radnice i stručnog tima vrtića u kratkom vremenu moguće otkriti i početi rješavati problem zanemarenog djeteta.

Poznata je činjenica da je imunizacija najučinkovitija preventivna mjera u suzbijanju zaraznih bolesti. Da bi zaštita bila efikasna potreban je vrlo visok postotak procijepljenosti. On se kreće u rasponu od 90 do 95%. Tu stopu nije uvijek lako postići, a kroz praksu se pokazalo da je potreban angažman svih zdravstvenih profesionalaca koji skrbe o zdravlju djece.

Knjižnice grada Zagreba u cilju poticanja čitanja, cijeloživotnog učenja i uključivanja djece s teškoćama u razvoju te mladih i odraslih osoba s invaliditetom provode projekt Knjižnica širom otvorenih vrata. U želji da se pomogne roditeljima i svima koje zanima zdravlje, razvoj, odgoj i druženje s djecom, a koji žele obogatiti svoja saznanja o dječjem zdravstvenom, tjelesnom, intelektualnom i emocionalnom razvoju nastavno na aktivnosti i potrebe kontinuiranog druženja i daljnjih edukacija roditelja, patronaža Kruge u suradnji s Dječjom knjižnicom Marina Držića jedan utorak u mjesecu u Kuticu za najmlađe, koji je namijenjen djeci od 1 do 3 godine i njihovim roditeljima, organizira Pričaonicu o zdravlju – Prve tri su najvažnije. Cilj pričaonice je nastavno praćenje i potpora roditeljima za što bolji i kvalitetniji rast i razvoj djece, a svrha iste je zdrav rast i razvoj djece. Pričaonica govori o temama kao što su priprema i prilagodba za polazak u jaslice i vrtić, sigurnost djece i zaštita od ozljeda, dojenje, prehrana i razvoj djeteta od 1. do 3. godine života, zdrav doručak, zašto djeca ne spavaju, odnos djece i životinja, razvoj motorike, djeca i sport, njega i higijena tijela, razvoj i higijena zubi, priprema za ljeto, zaštita od sunca, ubodi, ugrizi, povrede.

Patronažna djelatnost prva je u sustavu zdravstva koja ulazi u dom korisnika zdravstvene zaštite. Služba je polivalentna te kao takva zahtijeva kontinuiranu edukaciju i praćenje inovacija na različitim područjima življenja i djelovanja korisnika. Obitelj koja je dobila prijeteveno rođeno dijete, dijete

s posebnim potrebama ili poteškoćama u razvoju izložena je velikom stresu, ima veće šanse za raspad, siromaštvo i/ili nasilje. Pravodobnim adekvatnim pristupom te kontinuiranom podrškom moguće je smanjiti razinu stresa, stabilizirati obitelj te povoljno djelovati na održavanje njene stabilnosti. Kako bi korisnici dobili takvu vrstu podrške, patronažne sestre trebaju proći dodatnu edukaciju kroz koju će dobiti dodatne vještine za rad s gore navedenim obiteljima. Dom zdravlja Zagreb Centar sustavno radi na planiranju iste s ciljem praćenja i širenja suvremenih spoznaja kako bi se obiteljima pružila što primjerenija skrb i podrška. U dijagnosticiranju i zbrinjavanju poremećaja sudjeluje multidisciplinarni tim koji primjenjuje multimodalni pristup. Od izuzetne je važnosti da se i najmanji primjećeni poremećaj na vrijeme detektira i ne ignorira jer može rezultirati težim posljedicama za zdravlje djeteta, ali i za društvo u cjelini. Patronažne sestre mogu prepoznati simptome i znakove odstupanja u razvoju i na vrijeme uputiti na pregled liječniku. One zatim postaju trajna potpora roditeljima kroz edukaciju, motivaciju i podršku.

Male grupe za potporu i podršku jednoroditeljskim obiteljima djeluju kroz sastanke, radionice i tribine vezane uz zdravo roditeljstvo. Na njima članovi mogu dobiti informacije o svojim pravima i različitim dionicima koji nude pomoć i podršku. Cilj je grupe omogućiti obiteljima izmjenu zajedničkih iskustava kako bi postigli više samopouzdanja, usvojili više roditeljskih vještina,

te poboljšali komunikaciju s djetetom i smanjili osjećaj stigmatizacije i neuspjeha. Svrha grupa je jačanje samopouzdanja, širenje znanja o zdravom razvoju djece, razmjena postojećih iskustava, poboljšanje kvalitete života, organiziranje vremena. Učestalost okupljanja je jednom mjesečno, osim ako korisnici ne odluče drugačije, ili okolnosti i druge programske aktivnosti ne uvjetuju frekvenciju susreta. Prednost je rada malih grupa otvorena međusobna podrška u podjeli iskustva, što doprinosi i savladavanju poteškoća u kojima se pojedinac trenutno nalazi. Na radionici se uči kako se uspješno nositi sa svim izazovima jednoroditeljskih obitelji, kako prevladati neke poteškoće u odgoju djece i kako dobiti odgovore na neka od pitanja vezana uz ostvarivanje nekog prava. Tribine se organiziraju s ciljem okupljanja jednoroditeljskih obitelji i zdravstvenih i nezdravstvenih stručnjaka, a u svrhu edukacije roditelja. Tematika rada bazira se na potrebama i željama korisnika. Program je otvoren modificiranju i prilagođavanju, zavisno od trenutnih potreba korisnika. Koordinatorica programa ima pripremljene teme za raspravu i rad osim ako polaznici grupe sami ne odaberu temu za pojedini susret.

Danijela-Lana Domitrović,
magistra sestrištva

Vesna Božan Mihelčić,

diplomirana medicinska sestra
DOM ZDRAVLJA ZAGREB CENTAR
pomocnicazasestrinstvo@dzz-centar.hr

